

Început de înnoire la „Estradă” ...dar numai un început!*

Ultimele premiere ale Teatrului Satiric-Muzical „Constantin Tănase” merită o discuție mai amplă. Aceasta, mai ales, datorită încercărilor de a se găsi o nouă modalitate regizorală și scenografică de expresie a textului estradei, de reducere prin stilizare artistică a balastului de rutină, de convenție vetustă și deci de gust îndoielnic ce, adesea, trăgea greu în balanța spectacolului revuistic.

În două spectacole — *Revista oglinzilor* și *Vitamina M... Muzica*, trei regi-zori, Sandu Eliad, N. Frunzetti, B. Fălticeneanu, și pictorul-scenograf George Voinescu, s-au străduit să aducă — și cu roade bune — un suflu înnoitor în conceperea genului. Din păcate, suflul acesta înnoitor nu se resimte constant pe tot parcursul revistei. De aceea, discuția poate fi utilă și pentru viitor.

În ce constă caracterul înnoitor al spectacolelor? În primul rând, credem, în găsirea unor mijloace mult mai simple, mult mai directe și mai firești de transmitere a mesajului textului către public. Decorul a fost curățit de imaginile decupate din albumele botanice, în care, evident, rozele aveau prioritate, pentru a face loc doar unor elemente ce sugerează plastic și prompt (urgența schimbării decorului fiind o condiție *sine qua non* la estradă) atmosfera. În acest decor — s-a stabilit, în sfârșit și la estradă, că baza spectacolului o constituie un *text*, definit ca atare în cadrul genului, nu ca o rudă depărtată a literaturii, ci ca una destul de apropiată — actorii și cîntăreții (da, și cîntăreții!) au fost puși și ei (cu limitele pe care le vom arăta), în fața unor probleme noi de interpretare, de exprimare a ideilor cuprinse în metafora cuvîntului rostit sau cîntat.

Înnoitor e deci faptul că aceste spectacole au o concepție regizorală și scenografică.

Nu s-a mai mizat, atita ca altă dată, pe stridența efectului comic, pe ostentația afișării unor stări emoționale „duioase”, sau melancolice, în modul de a interpreta, dansa sau cînta. Un ton general echilibrat dă, în această privință, ținuta celor două recente reprezentații de la estradă, iar textului, limpezimea cuvenită. Există, de asemenea, și o încercare meritorie de a scoate actorii din „prototipurile” cu care se prezintă de foarte multă vreme, din clișeele de un umor devenit șablonard și sărac, în care se specializaseră. Toate cele semnalate mai sus le-am constatat în *Revista oglinzilor* (regizori: Sandu Eliad și N. Frunzetti).

Cel de al doilea spectacol, *Vitamina M... Muzica*, e un concert-spectacol, adică pretextul unei suite de melodii (din păcate, așa cum vom arăta... fără melodii!). Și aici, regizorul, B. Fălticeneanu, a rupt cu multe din vechile „canoane”. Interpreți, soliști, dansatori au căpătat, regizoral vorbind, spații diverse

* *Revista oglinzilor* de Mircea Crișan, Al. Andy și Radu Stănescu. Data premierei: 1 mai 1960. Compozitori: Ion Vasilescu, Florentin Delmar, Edmond Deda, Noru Demetriad și Nic. Patrichi. Muzica baletelor: Hilda Jerea, Mircea Chiriac și Dumitru Capolănu. Regizori: Sandu Eliad și Nicolae Frunzetti. Dirijor: N. Patrichi. Coregrafia: Oleg Danovschi și Nicolae Sever. Decoruri și costume: George Voinescu. În distribuție: Mircea Crișan, Elena Burmaz, Zizi Șerban, Puiu Călinescu, Lavinia Slăveanu, Aida Moga, Horia Căciulescu, Ioana Matache, Cornelia Teodosiu, Elisabeta Henția, Gabi Pascu, I. Brandea, Sorina Dan, Eugen Popescu, Lidia Roman, Mihai Kingsburg, Sorin Balaban, Anatol Bogdan, Adrian Pop, Radu Lucian, Stelian Mihail, Mihai Stoenescu.

Vitamina M... Muzica de Eugen Mirea. Data premierei: 17 mai 1960. Compozitori: Ion Vasilescu, Florentin Delmar, Aurel Giroveanu, Sergiu Malagamba, Mișu Iancu, George Grigoriu și Gelu Solomonescu. Regizor: B. Fălticeneanu. Dirijor: Gelu Solomonescu. Orchestra de jazz București. Decoruri și costume: Mia Steriadi și Puiu Ganea. În distribuție: Gică Petrescu, Maria Tănase, Trio Grigoriu, Horia Șerbănescu, Radu Zaharescu, V. Tomazian, Maria Sereea, Tanți Căpățînă, Luigi Ionescu, Didi Ionescu, Mara Ianoli, George Bunea, Jeni Săndulescu, Ritta Mărculescu, Nuți Cremeneanu, Dan Georgescu. Dansuri: Sandu Feyer, Silvia Solomonescu.

IMAGINI DE LA
ESTRADĂ

Stînga : o satiră la adresa picturii moderniste, interpreta-
tă de Ion Antonescu-Cărăbuș și Puiu Călinescu ; dreapta:
ansamblu coregrafic din finalul actului II
al „Revistei oglinzilor“.

Stînga : scenă din baletul „Poveste despre porumbelul alb“
— „Revista oglinzilor“ ; dreapta : moment muzical din
spectacolul-concert „Vitamina M ... Muzica“.

de joc, în planuri diferite și în cadrul unui decor luminos, tineresc. Această diversitate spațială a contribuit la mișcarea, la vioiciunea spectacolului, căruia regizorul i-a imprimat un ritm alert.

Aspecte ale înnoirii pot fi identificate și în text.

În *Revista oglinzilor*, textul (Mircea Crișan, Al. Andy, Radu Stănescu) e mai spiritual ca de obicei, dezbate la modul satiric, probleme diverse, pe care le tratează mai original decât altă dată. Atunci când eforturile artistice ale autorilor au fost mai mari, i-am aplaudat (de pildă, scheciul „Nod în papură“ — avatururile unui caricaturist ce caută cu orice preț aspecte negative). Din păcate, aceste eforturi nu au fost tot timpul constante, ceea ce a făcut ca temele abordate în revistă să rămână încă minore: restul, bolnava închipuită și cicălitoare, modul stălcit în care dizeurii cîntă unele cîntece etc. Mai există încă și destul convențional, mai ales în ce privește oglindirea aspectelor pozitive ale realității noastre.

Și în spectacolul *Vitamina M... Muzica*, partea satirică (Eugen Mirea și Sașa Georgescu) rămîne cea mai valoroasă din text, prin incisivitate și, deci, eficiență.

Vorbind despre înnoire, trebuie semnalat și jocul multora dintre interpreții celor două spectacole muzicale. Astfel, ca actor, Mircea Crișan a avut momente de mare haz, servind cu eficiență satira într-o impecabilă prezentare artistică, reliefînd o valoroasă personalitate a genului. Scena „... și bătrînețe“ e și o demonstrație a complexității sale artistice (momentul e dramatic — un bătrîn, tată al unor copii ingrași, își destăinuiește durerea — vădînd discernămîntul cu care actorul știe să ocolească melodrama), iar „Artă anti-artă“ (care cere o oarecare inițiere a publicului), un exemplu de stăpînire și dozare sobră a mijloacelor comicalului. (O notă în minus pentru imitațiile ce-l urmăresc în orice spectacol.)

Antonescu-Cărăbuș, Elena Burmaz, Zizi Șerban (excelentă într-un cuplet-parodie), Puiu Călinescu (mai sobru și mai reținut ca de obicei), Mihai Stoenescu, Horia Căciulescu au făcut în *Revista oglinzilor* pași înainte și trebuie remarcați prin străduința lor, uneori reușită, de a se autodepăși (mai cu seamă Elena Burmaz și Antonescu-Cărăbuș).

În *Vitamina M ...Muzica*, momentele satirice au fost, ca de obicei, interpretate cu talent de Horia Șerbănescu și Radu Zaharescu, deși verva risipită pe scenă a fost redusă.

Un loc însemnat — datorită renunțării la șabloane — revine în spectacolul *Revista oglinzilor* coregrafului Oleg Danovski, care a înscenat „Baletul cosmosului“, imprimînd un salt artistic calitativ corpului de ansamblu al teatrului. Acesta a izbutit un moment de mare fantezie, alternînd dansul cu acrobația în mod creator artistic. Drumurile astrale au fost sugerate cu mijloacele specifice revistei, înnobilate însă de o viziune artistică majoră (mai puțin, baletul „Poveste despre porumbelul alb“, care, în afara unor momente spectaculoase, e construit confuz și neinteligibil). La capitolul „Dans“ trebuie citate, ca de obicei, dansurile populare concepute de N. Sever, într-o formă mai originală ca scenariu.

Un creator a cărui contribuție a fost dominantă pentru abordarea unei noi tinute a revistei este George Voinescu. Formele noi, fantezia sa mereu diversă, clădită pe elemente de bun gust, mișcările decorului făcute la „vedere“ pe platforme circulante, viziunea umoristică a detaliilor, surpriza izvorîntă din fiecare amănunt ne îndreptătesc să-i socotim scenografia ca pe cea mai bună realizare în acest sector artistic, ca pe un element hotărîtor în conceperea unității stilistice a spectacolului.

Deși *Revista oglinzilor* poartă chiar și prin titlu numele de revistă, ea are numai parțial caracterul revuistic, și aceasta se datorește, poate fără voie, în primul rînd, lui Mircea Crișan.

Talentul său copios — la propriu și la figurat — a dominat în așa măsură spectacolul, încît se poate spune că autorul-actor a jucat o... „farsă“ colectivului, dezechilibrînd simetria ce s-ar fi cerut prezentă. Un glumeț nota spectacolul cu nota 7,50; 9 pentru Mircea Crișan și 6 pentru ceilalți interpreți. (Notația ține seamă și de valoarea textelor debitate.) Mircea Crișan și-a rezervat din spectacol părțile cele mai suculente, textul cel mai bogat în haz, așa fel încît s-a ajuns ca revista să aducă oarecum mai mult cu... un recital, ceea ce, dacă face ca publicul să se amuze din plin, rupe într-o măsură unitatea spectacolului.

Ca de obicei, prologul și apoi leitmotivul revistei, „Oglinzi-oglinjoare“, au fost doar enunțate, pentru ca apoi, ideea principală să fie abandonată, fapt ce contribuie și el la lipsa de unitate a spectacolului.

IMAGINI DE LA
E S T R A D Ă

Sus : scheciul „Restul“ interpretat de Mircea Crișan și Elena Burmaz ; jos : „Școala de la Bonn“ ... Eugen Popescu, profesorul ; Elena Burmaz, Ion Antonescu-Cărăbuș, Zizi Șerban, Mircea Crișan, Horia Căciulescu și I. Brandea, elevii.

Nici munca regizorală nu a mers totdeauna la esențial; dicțiunea celor mai mulți interpreți e atît de defectuoasă (mai ales cea a prezentatorilor), încît unele cîntece ar trebui „traduse“ spectatorilor. E un sector în care regizorul mai are încă mult de lucru.

Deficitar e și capitolul interpreților vocali (în afară de Lavinia Slăveanu, care a interpretat cu temperament un cîntec, mulți soliști sînt „minori“, fără personalitate, șterși; Sorina Dan e mult mai reușită ca interpretă de proză, unde are haz și ritm). E drept că, în această privință, cîntăreții nu se bucură de un prea mare concurs din partea compozitorilor.

O concesie făcută vechilor „metehne“ ale revistei rămîne și „povestea clovnului de pe Broadway“, o peltea siropoasă, „trasă“ după un șablon tocit, în care se reeditează clasicul „rîzi, paiată!“

Pomeneam de deficiențele textului în ceea ce privește caracterul încă minor al problemelor abordate; în *Vitamina M... Muzica*, textele lirice au o pseudopoezie încărcată și siropoasă, reeditează clișee de mult banalizate, mizează adesea pe efecte facile și, din cauza lungimii lor (aici regizorul ar fi putut „opera“ liniștit), sînt cîteodată plicticoase.

Dacă mulți interpreți s-au străduit și au reușit în mare măsură să găsească fațete noi ale interpretării lor artistice, alții, și din păcate dintre cei mai tineri, nu au adus în scenă calități ce ar putea fi privite în perspectivă.

Așteptăm de mult, în acest sens, să putem cita, cu bucurie, numele unui tînăr sau al unei tinere interprete!

În concertul-spectacol se ridică și mai acut problema soliștilor. Mara Ianolu, Tanți Căpățînă, Didi Ionescu fac tot mai greu față unor apariții solistice, pentru că folosesc aceleași mijloace monotone, aceleași grații „șăgalnice“ după „stil vechi“ și rostesc textul cu o platitudine care nu poate fi salvată de unele explozii temperamentale. Netrăirea textului (e drept că uneori e greu să poți „trăi“ un text confecționat șablon) nu poate transmite nici emoția și nici un gînd, o idee majoră. Tanți Căpățînă, socotită, se vede, drept exponentă a genului „intens dramatic“, spune niște monoloage banale (mai ales unul — „Am dansat cu el numai o seară“ — e și confuz și haotic: o „femeie de noapte“ cîntă despre un iubit plecat, nu se știe în ce război, nici împotriva cui), cu „aviz“ lacrimogen. Din păcate, nici Gică Petrescu nu mai are vioiciunea și antrenul de odinioară: pare obosit în scenă, repetă aceeași mimică, iar Maria Tănase (care ne-a prezentat și o romanță imens de lungă și neinspirată) a avut un repertoriu mai sărac ca de obicei. Nici pentru V. Tomazian nu s-a găsit un moment comic potrivit; parodiarea „torianomaniei“ e amuzantă, dar mijloacele vocale nu fac casă bună cu popularul nostru comic, destul de stingher într-o postură care solicită risul doar prin grotesc.

În sfîrșit, ceea ce e cel mai grav, ...11 compozitori, în două spectacole muzicale, 11 compozitori, și nici o melodie demnă de a fi reținută, în afară de „E primăvară, în ianuarie“ (curios titlu, într-un șlagăr lansat vara), și aceasta trecută la examen cu indulgență! Unsprezece compozitori, frunțași ai muzicii ușoare, n-au putut dărui sutelor de mii de spectatori nici o singură melodie inspirată. E cel puțin ciudat. Și îngrijorător!

***

Spectacolul de estradă, de revistă, își caută căile spre desăvîrșirea specificului său artistic. Asta e evident. Dacă regizorul, scenografic și uneori ca text, înnoirile sînt prezente, din păcate mai persistă numeroase reziduuri, dintre acelea semnalate în articolul nostru. Cîteva întrebări se pun cu deosebită acuziune: unde sînt noii tineri actori și, mai ales, tineri cîntăreți pe care se vor bizui spectacolele de mîine? De ce nu sînt promovați autori mai numeroși și mai diversi de texte curajoase, originale, de actualitate, ce-și găsesc acum un cadru tot mai potrivit pe scenă? Unde e satira politică antiimperialistă? (În *Revista oglinzilor* există, e drept, un bun scheci — „La o școală din Bonn“ — de I. Avian și Fred Firea. Scheci demascator, totodată plin de umor. Dar unul singur în două spectacole!) Din coloanele ziarului faptul cotidian poate urca imediat pe scenă, sub forma cupletului satiric-politic, a monologului antiimperialist. Ceea ce am văzut recent e, de aceea, mai mult o promisiune ce se cere împlinită, pentru că, în orice formă s-ar prezenta, revistă sau concert, spectacolul de estradă trebuie să fie artistic și educativ, totodată.